

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

III. De Personis Delegatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

ARTICULUS III.

De Personis Delegatis.

SUMMARIUM.

26. Delegati esse nequeunt surdi, furiosi, infames &c.
27. Pubes, si 20. minor, non nisi à Principe:
28. Et, si 18. annis major est, partibus consentientibus.
29. Laicus delegari nequit ad spirituales,
30. Et Clericorum causas, non merè pecuniarias:
31. Nisi ex certa scientia à Papa:
32. Cujus delegati dignitate &c. conspicui esse debent.
33. Saltem de Jure Communi.
34. Inferiorum delegati esse possunt simplices Clerici.
35. De delegatis salubre decretum Tridentini.
36. Delegari ad eandem causam plures in solidum,
37. Aut secus, possunt.
38. Papa etiam subdelegatus dignitate &c. conspicuus esse debet:
39. Et esse potest ejus delegati Socius:
40. Nisi delegationis literis inserta clausula obstat.
41. Ad delegationis acceptationem subditi tenentur, & cogi ferè possunt.

26. **D**E his quoque Regula generalis est, delegari posse omnes, qui non prohibentur, Speculat. de Jure deleg. §. 3. n. 1. Prohibentur autem quidam Naturæ, ut surdi, muti, perpetuò furiosi, infantes; propter

defectum judicii ac discretionis, §. Trid post can. 1. causa 3. q. 7. & l. Cum Prator 12. §. 2. V. Natura ff. de Judiciis: Alii Lege vel Canone, ut senatu moti, §. hinc V. Lege, infames, utpote quibus ætate legitimi sunt interdicti, c. Licet 47. §. Alii tamen de Testi, & atresb. excommunicati, can. Audimus 24. q. 1. & c. Ad præsumendum 24. de Rejudic. Alii denique Moribus, sive Consuetudine, à Civibus & publicis officiis eos repellente, ut heretici scemina, §. §. cit. V. Moribus.

Imò etiam pubes viginti annis minor delegari nequit, c. Cum vicissim 41. nisi à Papa vel alio Principe aut magistratu supremo datus sit, c. cit. et certa tamen Scientia, hoc est, minorem ætatem non ignorante: qui, sic cum constituendò, in ætate dispensare videtur, Quodam 37. ff. de Re judic. Glo. in l. Cum Prator cit. V. Et impubes: vel in eum, qui octodecim annis major partes consenserint c. & l. Quidam & ibi DD.

Neque ei obstat; quòd viginti annis minor partium consensu esse nequit arbiter Compromissarius, l. Cum legi 1. ff. de Recept. arbitr. quia non existeretio est arbitrii & delegationis; illud enim majoris præjudicii est, quàm illa: cum delegatus ut suspectus reculari, c. Subjectionis 39. l. Apertissimi 16. & l. fin. C. de Judic. & ab ejus sententia appellari, l. de seqq. ff. Quis & à quo appell. non enim ab ejusmodi arbitris possit, l. Non distinguemus 35. §. 14. ff. & l. n. C. de arbitris, eum in eos partes sponte consenserint, & sequè, ad eorum arbitrio standum, obligaverint, Glo. fin. in c. Cum vicissim cit. & Panormit. in c. Suspicionis cit. n. 7.

Præterea, ad causas spirituales &c. ecclesiasticas delegati de Jure esse nequeunt Laici, arg. c. Decernimus 22. de Judiciis: quia, ut ad eam Rubricam ostenditur, ejusmodi

ejusmodi causarum pertractatio exigit spirituales & Ecclesiasticam jurisdictionem, quæ laici carent.

Neque obstat; quòd laici esse possint Ecclesiastici Consilarii &, accedente Episcopi consensu, in eos simul cum clericis, tanquam Arbitros, in talibus causis possit compromitti, *c. Per tuas g. de Arbitris*. Non, inquam, hoc obstat; quia consilium dare, uti etiam arbitrium proferre, non sunt actus jurisdictionis spiritualis: cujus cum laicus non sit capax, neque simul cum clerico iudex delegari valet: etsi cum isto Arbitro & Consiliario Ecclesiasticus esse possit, Clarus §. *fin. q. 41. n. 7.* & Molina *Tract. 5. de J. & J. disp. 31. n. 10.*

30. Dixi *Ad spirituales & Ecclesiasticas*: cujusmodi sunt Beneficiales, Matrimoniales & aliæ, in quibus de spirituali aut huic annexo controversia, vel reus conventus clericus, Ecclesia Monasterium &c. est, ut *Lib. 2. Tit. 2. art. 5.* pluribus declarabitur: non ad causas Prophanas, ut sunt pecuniariæ aliæque merè civiles, aut etiam criminales, si iis reus laicus conveniatur; cum enim istæ jurisdictioni seculari Ordinariæ subijci à Jure non prohibeantur, etiam & multò magis laicis delegari à Papa & aliis Prælati Ecclesiasticis valebunt, ut *in c. Statutum 11. de Rescript. in 6.* notant Francus n. 12. Laiman n. 2. *in fine* & Barbosa n. 22.

31. Imò laicis delegari, etiam ab Episcopis, possunt pecuniariæ aliæque causæ merè civiles Clericorum & Ecclesiarum, ut *in c. Decernimus cit.* cum Glossa *V. Presumant* & Panormit. n. 5. notant Laiman n. 3. & Barbosa n. 7. Totam autem etiam ejusmodi causarum Universalitatem; quòd ad hanc delegati jurisdictione æquiparetur Ordinariæ, in laicum non cadenti; & multò magis ceteras

causas spirituales, non ab Ordinariis, sed à summo Pontifice tantum, ex certa scientia & ex Papalis potestatis plenitudine, laico committi posse, cum *cit.* Glossa & Hostiensis in *Summa h. n. 3.* tradunt Navarrus *Manual. cap. 27. n. 6.* Covarruvias in *c. Alma p. 1. §. 11. n. 3.* & alii DD. passim.

Neque solum ex laicis, sed clericis 32. etiam ad spirituales atque Ecclesiasticas causas à Papa ejusque legatis delegari de Jure nemo potest, nisi in dignitate aliqua Ecclesiastica sit constitutus, vel personatum obtineat, vel Ecclesiæ Cathedralis secularis canonicus sit, ex constitutione Bonifacii VIII. *c. Statutum 11. pr. de Rescript. in 6.* relata & *ad hanc Rubr. à n. 145.* latè declarata.

De Jure, inquam, & *Papa ipsiusque* 33. *Legatorum*, Prius; quia, licet de Jure communi res ita se habeat, absolute tamen causæ Ecclesiasticæ à Papa delegari etiam simplici sacerdoti possunt, & censentur non tantum, si dictæ constitutioni diserte deroget, aut exprimat inhabilitatem: sed etiam, si causam simplici clerico, eum ita nominandò, ex certa scientia committat, ut *in c. cit.* cum Glossa *V. Literarum* notant Laiman n. 8. *in fine* & Barbosa n. 30. quòd, cum ista clausula delegans, præsumatur dispensare. Posteriorius; quia, delegatus Episcopi eique similitum Prælatorum simplex clericus & Religiosus esse, nullo Jure prohibetur, Glossa *in c. cit. V. Sedis Apostolica* Zabarelli *in Clement. 2. de Rescript. q. 16. §. 18.* & Anchoranus n. 9. Rationem diversitatis geminam insinuat Glossa *cit.* Una est, auctoritas & honor sedis Apostolicæ, supra omnes alias eminentis: quam; ne in delegato ejus vicem gerente vilipendatur, à personis tantum gravibus & dignitate, personatu, vel alio simili gradu & rerum juriumque Ecclesiasticorum peritià con-

Hh hh spicuis,

spicuis convenit representari. Altera; quod Papa; cum procul à diocesis sit absens, in his degentium clericorum qualitates non ita perspectas habeat, sicut Prælati istorum immediati, causas delegare debeat ex præsumptione: quâ dignitate vel personatu conspicuus, etiam scientiâ & moribus præstare, aliisque ad pertractanda negotia magis idoneus censetur, *arg. can. Miramur 4. dist. 61. contra verò Episcopi, hoc ipsò; quod præsentibus sint, delegationes facere possint secundum ipsa merita & idoneitatem: quæ, cum sæpe major in simplici clerico quàm aliis in dignitate vel personatu constitutis, reperitur, rectè etiam simplicibus clericis causas delegare permittuntur.*

35. Porro, cum ex personis, Cathedralibus canonicatus, personatus & dignitates etiam Ecclesiasticas obtinentibus, multas ad causarum cognitionem necessariâ scientiâ non instructas, usu compertum esset; ne tales ad illas imposterum delegarentur, S. Synodus Tridentina, *In Conciliis Provincialibus aut Diocesanis aliquot personas, quæ qualitates habeant, juxta Constitutionem Bonifacii VIII. quæ incipit Statutum & alioquin ad id aptas designari voluit, ut præter Ordinarios locorum iis etiam posthac cause Ecclesiasticæ & spirituales & ad Forum Ecclesiasticum pertinentes in partibus deleganda committantur: & si aliquem interim e designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in ejus locum, ita ut habeat quæque diocesis quatuor saltem aut etiam plures probatas personas, quibus hujusmodi cause, à quolibet legato vel nuntio Apostolico, atque etiam à sede Apostolica committantur, Sess. 25. cap. 10. de Reform. Quod S. Synodi decretum in omnibus, & iis præsertim Provinciis ac diocesis, in quibus c. Statutum est. præscriptis qualitatibus præditæ,*

non pauca: scientiâ contra, ad judicialem causarum cognitionem necessariâ instructæ personæ non multæ reperiantur, in viridi observantia esse, omnino expediret.

Neque unus tantum, sed plures judices delegari ad eandem causam possunt: quò tamen casu, si in solidum dati sint, locus est præventioni ita, ut alii se intermittere non possint: nisi, qui eos præoccupavit, infirmitate vel aliâ justâ causâ sit impeditus, vel procedere multo minus recuset, *c. Cum plures 8. in 6. Si vero unus in solidum datos ex tenore rescripti, quod huic infera sit clausula, singulis istorum procedendi facultatem concedens, non constet, jurisdictionem in solidum non habent; ac proinde unus sine altero procedere & pronuntiare non potest, c. Causam 16. § 1. Duo 39. ff. de Re judic. quia, si solus procederet, excederet imperium mandati, quos à delegato diligenter studiosos patet ex c. est. c. P. & G. de Rescript. & c. Delecta 22. de Rescript. Glossa in Quamvis 6. V. Duobus cit. Laiman n. 1. & Pirrhing hac Rubr. n. 17. Imò, cum duo vel plures delegati sint cum clausula, Si ambo vel omnes non potestis, non unus procedat, unus vel duo, nisi aliquis interesse non posse, ipsis legitime constitutis sine aliis procedere nequeunt; ut, si absque his procedant, ab ipsis acta omnia irrita sint, c. Prudentiam 21. pr. ab usque solis citatus non teneatur comparere, c. Cum causa 22. Si tamen ita citatus, aliquis etiam præsentibus, comparere, respondere teneretur: non quidem vi citationis, quia hæc nulla est: sed quòd, partibus præsentibus, citatione non sit opus, Panormit. in c. Cum causa cit. n. 3. Decius not. 3. & Laiman n. 1.*

Judices etiam à Papa delegati, si causam sibi commissam subdelegare velint, non nisi personas, quæ dignitate vel personatu

sonatu conspicuæ aut Ecclesiæ Cathedra-
lis canonici sint, sibi substituere possunt,
c. Statutum cit. pr. & §. In nullo, junctâ
Glossâ *V. Designati*, Barbofa *in c. cit. n. 4.*
& Pirrhing *ad hanc Rubr. n. 32. in fine.*

39. Subdelegare autem causam possunt
non tantum alicui extraneo, sed etiam so-
cio, ad eandem causam à Papa secum dele-
gato, *c. Quamvis 6.* quia subdelegandi
privilegium delegato, præsertim Princi-
pis, à Jure concessum, ob illius honorem
interpretandum est latè, *c. Cum dilecti 6.*
de Donation. Quò tamen casu ille non
solus, sive jure singulari, sed tanquam de-
legatus Papæ & socii sui subdelegatus sim-
ul in causa procedere & pronuntiare:
neque aliam sui socii quam suò, sed utri-
usque nomine eandem sententiam pro-
ferre debet; cum eadem conscientia, quâ
tanquam delegatus, etiam tanquam sub-
delegatus, aliquid justum injustumve de-
beat judicare, ut *in c. Quamvis cit.* cum
Panormit. *n. 3.* observant Vivianus *in fine*
& Laiman *n. 1.* qui cum Decio *in c. cit.*
pro generali Regula tradit, in negotiis à
judicio intellectus pendentibus, si quis
duplici jure agat, vg. si tanquam Præpo-
situs & canonicus, vel suò & alterius, suo
judicio suffragium committentis, nomi-
ne vocem habeat in electione vel præsentia-
tione, eum, quem suo jure utens & no-
mine proprio agens tanquam digniorem
præfert, etiam alteri⁹ jure utenti & alienò
nomine agenti præferendum esse.

40. Excipiendus tamen hic est casus, in
primis, quò causa duobus delegatur cum
clausula, *Ut simul procedant*; tum enim
socio vices suas delegare neuter, & vi hu-
jusmodi delegationis alter solus proce-
dere non potest, *c. causam 16.* quia id fa-
ciendò excederet fines mandati, Laiman
in c. cit. n. 2. Deinde, quò in rescripto
delegationis duobus factæ additur clau-
sula, *Si ambo non potessit, alter procedat;*

hòc enim casu delegatorum unò impedi-
tò alter procedere solus potest, & ab im-
pedito subdelegatum admittere non te-
netur; quia clausula sic adjecta censetur
in favorem collegæ: ad quem proinde,
impedimentò ex parte alterius interve-
niente, judicandi potestas tota est devo-
luta, Laiman *in c. Quamvis cit.* & Bar-
bofa *n. 3.*

Dubium est, an quis ad delegationis 41.
acceptationem, eaque commissæ causæ per-
tractationem possit cogi. A Papa cogi
regulariter quoscunque posse, res est Ju-
ris omnino explorati; quòd, cum supe-
rior & judex Ordinarius sit omnium Chri-
sti fidelium, *can. Cuncta per mundum 9.*
q. 3. justa præcipienti & committenti pa-
rere omnes teneantur, Panormit. *in c.*
Pastoralis 11. pr. de Offic. Ordin. n. 7.

Ejus etiam delegato, causam sibi com-
missam subdeleganti, parere omnes, eò et-
iam aliàs superiores, teneri, liquet ex
c. Pastoralis 2 8. pr. hic & ratio est; quòd
Papæ delegatus, licet aliàs minor, in causa
tamen sibi commissâ major quovis Ordina-
rio sit, *c. Sanè 11.* quòd in ea Papæ vi-
ce fungatur, ejusque intuitu honoretur,
c. fin. dist. 93. Panormit. *in c. cit. n. 2. ubi*
Vivian. *pr.* & Laiman *n. 1.* superiores
tamen, præsertim in dignitate constituti,
extra urgentis necessitatis casus, compen-
dendi non sunt: & si eos quoque compelli
exigeret necessitas, dignitatis habenda
ratio, & in adhibendis censuris
moderatè & gradatim est procedendum,
c. Pastoralis 28. cit. pr. & c. Quia Pontifi-
ficali 2. in 6. Glossa *in c. Pastoralis cit.*
V. Superioribus, ubi Panormit. *n. 4.* & Lai-
man *n. 3.*

De Episcopo & judicibus Ordina-
riis aliis communi DD. calculò recepta
est distinctio; quantumvis enim ad dele-
gationem acceptandam ab ipsis subditi
sui etiam invitati regulariter compelli, &
H h h h 2 causæ

causæ delegari etiam non subditis possint, arg. l. Unic. C. Qui pro sua jurisdic. hi tamen inviti ad delegationis munus recipiendum ab ipsis nequeunt compelli; quod, sicut extra territorium, l. fin. sic etiam non subdito præcipienti impunè non pareatur, l. Eum qui 13. pr. ff. de Jurisdic. ubi Glossa V. Magistratum & Molina Tract. 5. de J. & J. disp. 16. num. 1. Quod si non subditus delegationem semel acceptasset, ad causæ illâ commissæ pertractationem compelli etiam ipse posset, arg. c. Pastoralis 11. cit. pr. sic enim, licet Archiepiscopus in suffraganeorum suorum subditos (exceptis quibusdam casibus Jure expressis) jurisdictionem non habeat, eosque invitos ad causâ, per viam appellationis ad curiam suam Archiepiscopalem devolutâ, delegationem suscipiendam compellere ipse non possit: sed, si eum compellendum duxerit, ejus coactionem proprio ipsius Episcopo suffraganeo suo debeat committere; quod ille, extra speciales casus, Archiepiscopi subditus non sit: postquam tamen suffraganei subditus ab Archiepiscopo sibi factam delegationem admisit, compelli etiam à delegante potest, ut delegationis acceptatione susceptum munus impleat & causam pertractet, pr. cit. Molina cit. n. 1. & Pirrhing ad hanc Rubr. num. 35.

Dixi iteratò, Regulariter; quia, si delegatio, etiam subdito suo ab Episcopo vel ipso Papa facta, ab illo sine gravi incommodo rerumque suarum magnò detrimento suscipi non posset, ad illius acceptationem cogi Jure non posset, neque delegans eum compellere velle censeretur; quòd superior & ipse etiam Papa subditis id, quòd exequi sine gravi incommodo damnòque suo non possunt, mandare velle, si non exprimat, non

præsumatur, Glossa in c. Prudentiam 21. §. Adjudicimus V. Cùm possit, ubi Pr. normit. n. 3. & Laiman n. 4.

ARTICULUS IV.

De Judicis Delegati Officio.

SUMMARIUM.

42. Differentia inter Officium & Præstatem.
43. Vi illius delegato expectandum rescriptum.
44. Idque exhibendum Ordinariis parribus.
45. Et ab his diligenter calculandum est.
46. Saltem, si delegatio facta sit à Papa.
47. Rescripti forma accuratè observanda.
48. Ad connexa tamen & accessoria.
49. Ad personas extraneas, quæ rescriptum tangit.
50. Et aliquando ad locum extrinsecum.
51. Certâ formâ non præscriptâ, observatur Jus commune.
52. Admittenda rationabiles exceptiones;
53. Quæ per clausulam, Nullâ exceptione admittâ, remouentur.
54. Nisi notoria aut Jure specialiter sint approbata.
55. Eadem ratio est appellanti.

Differunt inter se Officium & Præstatem; cùm, quicquid officii est judicis, ejus etiam sit potestatis; non vicissim omnia, quæ po-